

“หลักสูตร” ที่ไม่เปลี่ยนแปลง ... (ไม่) กระทบต่อ “ข้อปริญญา” ที่เปลี่ยนไป

จัดทำโดย นายณัฐพล ลือสิงหนาท พนักงานคหบดีปกครองชำนาญการ
กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร
สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง

การสมัครเข้าศึกษาหาความรู้ในหลักสูตรวิชาของคณะใดคณะหนึ่งบุคคลผู้สมัครย่อมต้องการที่จะได้รับความรู้ในสาขาวิชานั้น และคาดหวังว่าจะได้รับใบปริญญาในสาขาวิชาที่ได้เข้าทำการศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษา เพื่อจะได้ใช้ใบปริญญาในการสร้างความมั่นคงและก้าวหน้าในชีวิตต่อไป

แต่หากปรากฏว่าสถาบันการศึกษาได้จัดตั้งส่วนงานใหม่ โดยยกฐานะ “ภาควิชา” เป็น “คณะ” ใหม่ และเมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาได้รับใบปริญญาและเรียนแสดงผลการศึกษาว่าสำเร็จการศึกษาจากคณะที่จัดตั้งขึ้นใหม่ที่ไม่ตรงกับความต้องการ การกระทำดังกล่าวของสถาบันการศึกษาเป็นการกระทำที่ขัดด้วยกฎหมายหรือเป็นการสร้างภาระและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาตลอดจนศักดิ์และสิทธิของผู้สำเร็จการศึกษา หรือไม่ ?

คหบดีปกครองที่นำมาเล่าสู่กันฟังในวันนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับนักศึกษากลุ่มหนึ่ง (ผู้ฟ้องคดี) ซึ่งได้สมัครเข้าศึกษาเป็นนิสิตปริญญาโทในโครงการหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (MM in HRM) ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

แต่ในระหว่างที่กำลังศึกษา สภามหาวิทยาลัย (ผู้ถูกฟ้องคดี) ได้ออกประกาศการจัดตั้งส่วนงานใหม่ โดยยกฐานะ “ภาควิชาบริหารธุรกิจ” ดังกล่าว ขึ้นเป็นหน่วยงานระดับ “คณะ” ชื่อว่า “คณะการจัดการและการท่องเที่ยว” และเมื่อนักศึกษากลุ่มดังกล่าวจบการศึกษาก็ได้อนุมัติใบปริญญาและระบุในเรียนแสดงผลการศึกษาว่าสำเร็จการศึกษาคณะการจัดการและการท่องเที่ยว

กลุ่มนักศึกษาเห็นว่าประกาศของสภามหาวิทยาลัยได้ออกมาภายหลังจากได้มีการสมัครเข้าศึกษา และการนำเอาประกาศการจัดตั้งส่วนงานใหม่มาบังคับใช้โดยไม่มีข้อยกเว้นให้กับผู้ที่เข้าศึกษา ก่อนจึงเป็นการใช้กฎหมายย้อนหลังในทางที่เป็นผลร้าย จึงฟ้องคดีต่อศาลปกครองขอให้สภามหาวิทยาลัยอนุมัติใบปริญญาให้ตรงกับคณะที่กลุ่มนักศึกษาได้สมัครเข้าศึกษา

การที่สภามหาวิทยาลัยอนุมัติให้ศึกษาในภาควิชาบริหารธุรกิจ แต่ระบุใบปริญญาและเรียนแสดงผลการศึกษาว่าสำเร็จการศึกษาคณะการจัดการและการท่องเที่ยวเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อกลุ่มนักศึกษากำลังศึกษายู่ในหลักสูตรภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ในวันที่ประกาศจัดตั้งส่วนงานใหม่ของสภามหาวิทยาลัย มีผลใช้บังคับ จึงต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของประกาศฉบับดังกล่าวที่กำหนดให้ยกฐานะภาควิชาบริหารธุรกิจ ขึ้นเป็นคณะการจัดการและการท่องเที่ยวทันที ซึ่งการจะพิจารณาและอนุมัติให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาใดและคณะใด สภามหาวิทยาลัยในฐานะผู้มีอำนาจพิจารณาจำต้องพิจารณาบทกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น ดังนั้น การที่ได้ระบุใบปริญญาว่าสำเร็จการศึกษาคณะการจัดการและการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นคณะที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามประกาศฉบับดังกล่าว จึงเป็นการดำเนินการตามประกาศซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในเวลาที่มีการพิจารณาอนุมัติปริญญา หากใช่เป็นการใช้กฎหมายที่มีผลย้อนหลังในทางที่เป็นผลร้ายแต่อย่างใดไม่

นอกจากนี้ การจัดตั้งคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยวขึ้นใหม่ก็มีผลแต่เพียงรับโอนภาระหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น โดยไม่ได้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระของหลักสูตร ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่กลุ่มนักศึกษาได้สมัครเข้าศึกษา อันเป็นการสร้างภาระในการศึกษาหรือกระทบต่อคุณภาพในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนศักดิ์และสิทธิ์ของผู้สำเร็จการศึกษา ในหลักสูตรดังกล่าวหรือแม้กระทั่งชื่อปริญญาเลยแม้แต่น้อย การกระทำของสภามหาวิทยาลัยจึงไม่เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อย่างใด (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๘๗๘/๒๕๕๘)

คดีนี้เป็นบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการทางปกครองที่ดีสำหรับการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าจะต้องใช้อำนาจภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับในขณะนั้น และเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจกระทำได้ย่อมเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย
